

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (insertate) vsprejema upravništvo in ekspedicija v „Katal. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 31.

V Ljubljani, v četrtek 8. februarija 1894.

Letnik XXII.

Deželni zbor kranjski.

(Deseta seja dne 8. februarija.)

Deželni glavar Oton Detela otvori sejo ob 1/2 11. uri; vlado zastopa deželni predsednik baron Hein.

Ko je bil prečitan zapisnik zadnje seje in so bile nekatere prošnje izročene finančnemu in upravnemu odseku, poroča dr. Tavčar o § 3. letnega poročila glede agrarnih razmer. Mej drugim poroča deželni odbor, da se je zastran ustanovitve deželne hipotečne banke obrnil do kranjske hranilnice, do hranilnice v Kočevju, do mestne hranilnice v Ljubljani in do koroškega deželnega odbora, ki se že več let bavi s to zadevo. Z ozirom na izjave imenovanih hranilnic poroča deželni odbor, da ne more nasvetovati ustanovitve deželne hipotečne banke.

Poslanec Hribar graja, da deželni odbor ni predložil navedenih izjav, temveč kratkoma poročal, da ne more priporočati hipotečne banke. Nato na podlagi izjav, ki so bile priložene aktom, pobija vse pomisleke proti taki banki, ter konečno predlaga, naj deželni odbor, uvažujoč sedanj položaj denarnega trga in splošne narodno-gospodarske razmere, poizveduje pri raznih deželnih odborih, ali in koliko koristijo deželi hipotečne banke.

Poslanec Šuklje mu odgovarja, da dežele kranjske glede hipotek nikakor ne moremo primerjati bogati deželi češki ali moravski in bi torej pri nas hipotečni zavod nikdar toliko ne koristil, kakor upa predgovornik.

V istem smislu govori poslanec Luekmann, rekoč, da je dežela kranjska prerевна in premajhna, da bi se izplačeval tak zavod, ker bi sicer morala dežela doplačevati k upravnim stroškom.

Tudi dr. Vošnjak meni, da pri nas hipotečna banka ni ravno potrebna, kakor n. pr. v Istri, kjer nimajo hranilnic, kakor na Kranjskem. Deželni odbor je že pred leti se obrnil do raznih deželnih odborov, torej bi bilo novo poizvedovanje odveč.

Ko sta še dr. Schaffer in poročevalac dr. Tavčar govorila proti predlogu poslanca Iv. Hribarja, bil je odklonjen. Debata o tej točki je trajala nad dve uri.

Poslanec dr. Papež poroča o prošnji županstva v Vipavi za podporo 15.000 gld. v svrhu uravnave reke Vipavšice ter predlaga: Deželnemu odboru se naroča vse potrebno ukreniti, da se, ako mogoče, že letos prične s kopanjem struge v smislu preložitve reke Vipavšice, v razmerju, katero za odpeljavo navadne vode zadostuje in v smislu poslednjega načrta; v to svrhu se dovoli znesek 15.000 gld. iz deželnega zaklada, kateri se svoječasno kot del doneska za splošno uravnavo vipavskih vod vračuni. — Sprejeto.

Poslanec dr. Tavčar poroča o načrtu zakona glede preložitve okrajne ceste z Vrhniko do Podlipe v delni progji pri Stari Vrhniki. Načrt zakona je bil sprejet, kakor tudi resolucija, da bi se zakon z dne 28. jul. 1889 v toliko spremenil, da bi za vsako neznatno preložitve okrajne ceste ne bilo treba posebnega deželnega zakona.

Poslanec Povše v imenu upravnega odseka poroča o napravi nove okrajne ceste v žužemberškem cestnem okraju od Smuke čez Hinje do Žvirč.

Hinjski farani so vložili prošnjo za napravo okrajne ceste, ki bi držala od Smuke čez Hinje do Žvirč. Jednako prošnjo predložilo je tudi županstvo občine Struge. O tej zadevi zaslišani okrajni cestni odbor žužemberški izrekel se je sicer za napravo pripravne zveze med Hinjami in Smuko, odnosno

za napravo zgoraj omenjene okrajne ceste, toda gledé nadaljevanja ceste od Hinj do Žvirč pa se je izjavil, da obstoječa občinska pot prometnim razmeram zadostuje.

Dež. nadinženar Witschl pa je na lici mesta konstatoval, da je prošnja opravičena, ker je obstoječa občinska cesta med Smuko in Hinjami zaradi klancev le za vožnjo z manj težkimi vozovi sposobna in tedaj ne ustreza sedanjim razmeram prometa. Ravno taka je na progji med Hinjami in Žvirčami. Dalje se je tudi prepričalo, da je po eni strani z ozirom na obliko sveta možno napraviti novo cesto z malimi strmci in padci, po drugi strani pa, da bi naprava te ceste v primeri k troškom drugih zvršenih cestnih zgradb nikakor ne zahtevala izvanredno velike svote, ker razen podpornih zidov v vrezanih rebrih in nekoliko podrovov ne bode nikakoršnih umetnih objektov treba, za potrebne stavbe pa se bode dobilo gradiva v slučaju gradnje ob cestni črti. Prihodnje vzdrževanje ceste bode tudi zaradi proste lege in pa zaradi trde podstave le malo stroškov prouzročevalo.

Gledé potrebe omenjene ceste se mora povdarjati, da se pogrešajo občutno v vsej Suhej Krajini dobra občila. Po tem ozemlju drži le na zahodni strani okrajna cesta, ki se pri Zagracu od novo-meško-žužemberško-ljubljanske deželne ceste odcepi ter drži čez Ambrus v Žvirče in od tih v Struško dolino, kjer se združi z okrajno, z Rašice na Krko držečo cesto, dočim se tega ozemlja na vzhodu dotika le ona okrajna cesta, ki drži iz Kočevja čez Žužemberk v Dvor in ki posreduje zvezo največjega dela Suhe Krajine z okrajnim sedežem in dalje naprej s Kočevjem po eni in z Novim Mestom in drugimi kraji po drugi strani. Skozi Suho Krajino držeče, primerno izpeljane ceste, ki bi vezala obe imenovani okrajni cesti ter omogočila promet iz

LISTEK

Palestrina.

Življenjepisna črtica. — V spomin njegove 300letnice napisal — k.

(Dalje.)

Leta 1569 in 1572 izda plodoviti skladatelj 2 zvezka motetov, katere pokloni kardinalu Hipolitu d' Este. V letih 1575—80 pa se je umaknil javnemu delovanju in je živel bolj sam za-se v samotnem stanovanju na „gymnasio della capella Ginlia“. Izdajal je v tej dobi malo. Zakaj, ni znano. Gotovo se je še v tej dobi veliko pečal s težavnim delom, katero mu je izročil papež Gregor XIII. s popraviljanjem korala. A drugi vzrok temu je morda kolikor toliko ono zlo, katero, kakor izkušnja iz zgodovine dovelj jasno potrjuje, ne prizanesa nobenemu pravemu umetniku — nevošljivost nižjih duhov. Pač da se velikani kot Palestrina za to nizkotno čustvo posameznikov ne zmenijo veliko, a boli in žali jih le. Že tedaj, predno je Pavel IV. odpustil Palestrino iz svoje kapele, pokazali so njegovi tovariši peveci svoj strah pred njegovim velikim genijem, pokazali so svojo nevošljivost. In to se je ponavljalo še večkrat pozneje. Pač mora vsak pravi umetnik in naj bi bil še bliže nebes s svojo umetnostjo,

okušati vendar le vedno in vedno, da tudi on biva le v dolini solz, mej Adamovimi potomeci!

Novo veliko delo naloži Pafestrini, kot smo že slišali, papež Gregor XIII. (1572—85). Da mu namreč povelje, naj pokvarjenemu rimskemu koralu zopet da njegovo prvotno čistost in preprostost. Pri tem težavnem delu je našemu skladatelju izvrstno pomagal njegov slavni učenec Giovanni Guidetti. Z združenimi močmi se lotita tega težavnega dela in izdasta s papeževo aprobacijo po vrsti na svetlo: l. 1582 „directorium chori“, l. 1586 vse 4 pasijone, l. 1587 petje za veliki teden, in l. 1588 zadnje delo te vrste: prefacije in cantu firmo.

Pomenljivo za Palestrino je leto 1580. Tega leta mu namreč 21. julija umrje njegova tako iskreno ljubljena žena Lucrezia. Skladatelja ta smrt tako pretrese in užalosti, da hoče za nekaj časa kar vse skladanje opustiti. Čustvom žalosti pa da duška v v onih tužno-žalujočih psalmih iz te dobe: „Ob babilonskih rekah, ondi smo sedeli ter se jokali, ko smo se Siona spominjali“, „Iz globočine kličem k Tebi, o Gospod“ i. t. d. Cela vrsta teh psalmov priča, kako iskreno je ljubil Palestrina svojo zvesto ženo.

Tej svoji idejalni ljubezni pa, osvetljeni v blišču sv. vere postavi Palestrina najveličastnejši spomenik v onem ephalnem delu, katero je ohranjeno iz te dobe: v 29 motetih iz visoke pesmi („ex canticis

canticorum“). To je ono veliko delo, katero je ves svet s strmenjem občudoval in skladatelju radi njega podelil častni naslov „principe della musica“. Posvečeno je to delo papežu Gregoriju XIII. V pismu, s katerim on poklanja to delo sv. Očetu, se britko pritožuje nad tem, kako da mnogi skladatelji zlagajo svoje napeve le posvetno-zaljubljenim, lascivnim tekstom in žalosten pristavlja, da je tudi on sam v svoji mladosti v tem oziru nekaj zagrešil, kar pa sedaj iz celega srca obžaluje. Zato pa se je sveti glasbi posvetil, slavo Kristusovo in Marijino opeval in si je to Salamonovo pesem izbral, kjer se proslavlja sveta ljubezen Kristusova do njegove neveste, duše človeške. Sam zatrjuje sv. Očeta, „da si je prizadeval, kolikor mogoče navdušeno izraziti božjo ljubezen, ki se slika v tem epithalamiju, da se tako tudi v njegovem sreču vžge iskra prave božje ljubezni!“ O dà, zgodovina uči in zgled Palestrinin potrjuje, da so res pravi umetniki iskali pravih idealov v — Bogu!

In v tej „visoki pesmi“ je Palestrina v novem svitu in na drugem polju, kot poprej v Marcelovi maši pokazal in razvil svojo genijalno moč. Saj ga je pa zato tudi svet odslej še tem bolj občudoval in obsipal s častjo. „Ne smemo se torej čuditi“, pravi Baumker, da ga je svet potem, ko je tudi na tem polju v tako izvanredni meri pokazal svojo genijalnost, obsipal z najlepšimi lovorikami in ga od-

